

Dolors Bramon: "Les generacions pugen tenint cada cop menys cultura religiosa, i això és greu"

| 21 de maig de 2023

Dolors Bramon (Banyoles, 1943) és **doctora en Filologia semítica i en Història medieval** i professora emèrita d'estudis àrabs i islàmics de la Universitat de Barcelona. És membre emèrita de l'Institut d'Estudis Catalans i **professora de l'Institut Superior de Ciències Religioses de Barcelona**. Treballa en els camps de les **minories religioses** i del **passat islàmic de les terres catalanoparlants** des del punt de vista històric i filològic. És autora, entre altres obres, de *Raons d'identitat del País Valencià. Pèls i senyals* (1976); *Contra moros i jueus: Formació i estratègia d'unes discriminacions al País Valencià* (1981); *De quan érem o no musulmans. Textos del 713 al 1010* (continuació de l'obra de J. M. Millàs i Vallicrosa) (2000); *Obertura a l'islam* (2002) i *Ser dona i musulmana* (2007); *L'islam avui. Alguns aspectes controvertits* (2016). Enguany ha sigut guardonada amb la **Creu de Sant Jordi**.

Com va ser proposada per la Creu Sant Jordi?

La veritat és que és un misteri. Una vegada vaig signar a favor que assignessin la Creu de Sant Jordi a un company, i doncs entenc que funciona així, que una persona pensa en tu, et suggereix i busca a altres que hi estiguin d'acord. Es deu necessitar un nombre de persones concret perquè considerin la teva candidatura. D'altra banda, entenc que també pot ser iniciativa de la Generalitat de Catalunya, mitjançant el seu Departament de Cultura, de pensar i recomanar algú. En el meu cas, no sé com ha sigut, en tot cas gràcies sigui com sigui.

Com ha rebut la notícia?

Em sento molt afortunada. Estic molt contenta. No m'ho esperava gens, em fa molta il·lusió. És un reconeixement a molta feina. He de dir que m'he esforçat de valent en les meves recerques. Les he gaudides, les he fetes voluntàriament, però també m'hi he dedicat de valent. No és una falsa modèstia, és veritat, i està bé que m'ho reconegui. Pensa que hi ha moltes persones que han treballat molt i que ningú els ha reconegut, suposo que també juguen factors com la casualitat, la sort, i el fet de cobrir la quota de deu dones a qui donen aquest mèrit.

De creus de Sant Jordi dones només la conec a vostè, que hem coincidit a l'ISCREB, i a la Roser Bofill que va ser cap meva a la revista *Foc Nou*.

I tant! La Roser Bofill. Quina il·lusió.

Què farà quan rebi la creu?

De moment estic pendent de quan me la donaran. Sé que serà el 4 de juliol a la tarda, aviat ens donaran més informació. Quan la rebi, em farà gràcia penjar-la al costat del mèrit de la ciutat de Banyoles que té el meu marit. Ara tots dos tenim reconeixements de ciutats i ens ho mirarem amb orgull.

Hi ha algun banyolí més que l'hagi rebuda?

En aquesta edició no. En edicions anteriors, sí. No soc l'única persona de Banyoles que té una creu Sant Jordi. Que recordo, també van ser i han estat guardonats el sardanista Manel Saderra, la pedagoga Rosa Gratacós o el cineasta Albert Serra.

Per quins àmbits se l'ha reconegut a vostè?

Rebo el guardó per la recerca i divulgació en diversos àmbits de la història política i social de Catalunya. He estudiat camps com les minories religioses a la corona d'Aragó i Catalunya; geografia àrab; història andalusina a Catalunya —vaig traduir

450 cròniques de l'àrab al català!; els arabismes, és a dir paraules en català que venen de l'àrab; l'estatus de les dones àrabs a l'Islam.

En general, les meves recerques uneixen el món de l'Islam i el territori català. Sí que és veritat que he escrit tesis com la de geografia àrab que és més aviat universal; tanmateix, sovint he trobat gust en centrar-me en la realitat que hem viscut o vivim avui Catalunya, perquè al final és el meu país. Soc catalanista.

A l'Institut Superior de Ciències Religioses de Barcelona, s'omplien les aules per escoltar com explicava l'Islam.

Sí, és que en això sí que he estat pionera. Parlava i donava aquesta matèria quan no hi havia ningú més que parlés de l'Islam a les aules. A la Universitat de Barcelona també impartia l'assignatura, i venia una gentada. Ara, l'assistència ha minvat perquè hi ha més oferta, i també perquè la gent ja sap una mica més de l'Islam i, per tant, l'interès també ha disminuït.

Hi ha alguna d'aquestes recerques en la qual s'hagi divertit més?

En realitat he gaudit de totes. Em costa triar-ne una. Potser la segona tesi doctoral, la d'Història andalusina a Catalunya, la vaig poder gustar més.

La vaig fer perquè volia i tenia temps per gaudir-la. Investigava sense pressa, amb llibertat. Tenia temps per repassar i perfeccionar les traduccions de l'àrab al català de cadascuna de les 450 cròniques. Podia entretenir-me.

D'on li ve tant d'interès pel món àrab?

Quan era jove, vaig estudiar Batxillerat de Ciències. Pensa que tinc setanta-vuit anys, llavors només hi havia Batxillerat de Ciències o de Lletres. Després, vaig cursar el pro universitari de Ciències, i vaig entrar a la facultat d'Econòmiques. Vaig aprovar el primer curs d'Economia sense que m'agradés ni una mica.

Per fortuna, llavors, amb el primer curs aprovat de qualsevol carrera, podies passar-te al segon curs de qualsevol altra carrera. Vaig escollir fer Filosofia i Lletres. És a dir que del primer curs d'Economia vaig saltar al segon curs de Filosofia.

I és clar que el salt va costar perquè els meus companys tots ja havien fet Grec. Si comptem el batxillerat i el primer de carrera, ells ja feia tres anys que feien Grec i Llatí. Per recuperar el llatí em vaig espavilar; i el Grec me'l vaig saltar perquè podia optar per l'Àrab. Vaig escollir Àrab on partíem tots del mateix nivell. Així és com em trobo el món àrab el meu camí.

No va ser vocacional, doncs?

No va ser una cosa que tingués clara de voler fer des d'un inici de la meua vida. Va ser una vocació que vaig trobar-me pel camí. M'hi vaig trobar bé i hi havia poques persones dedicades a estudiar la matèria. Això últim, tampoc no ha canviat tan avui. Sí que hi ha més persones musulmanes que saben àrab, però per saber-lo bé, un s'ha de dedicar i l'ha d'estudiar. M'he trobat sempre còmoda en aquest àmbit.

I de cultura religiosa, com anem?

Des del meu punt de vista, les generacions pugen tenint cada cop menys cultura religiosa. Això es veu molt clar avui, per exemple, en estudiants universitaris. És greu perdre aquest imaginari, perquè venim d'allà. Una cosa és ser creient o no, practicar una religió o no practicar-la; una altra de molt diferent és no conèixer res sobre les religions del món. A mi se'm fa difícil comprendre, per exemple, com es pot estudiar Història de l'art sense tenir coneixements de religió. Com entens un capítell? O un poema de Carner?